

عقاید استدلالی

جلد دوم

www.ketab.ir

علی ربانی گلپایگانی

رئانی گلیپاگانی ، ۱۳۳۴ -
عقاید استدلالی / ۲ / علی ربانی گلیپاگانی
قم: مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواران
مرکز نشر هاجر، ۱۳۸۷
۳۶۸ ص. مسلسل: ۱۸۴۸
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۵۷۹-۶۸-۰
وضعیت فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.
کتابنامه به صورت زیر نویس.

۱- کلام شیعه امامیه - قرن ۱۴- راهنمای آموزشی ، ۲. شیعه امامیه- عقاید- راهنمای آموزشی. ۳. شیعه امامیه- اصول
دین- راهنمای آموزشی. الف. مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواران. مرکز نشر هاجر. ب. عنوان
ع ۲۱۱/۵/۵۲ BP ۱۳۸۷ ۴۱۷۲ / ۲۹۷

عقاید استدلالی جلد دوم

مرکز نشر هاجر - ناشر تخصصی زن و خانواده

علی ربانی گلیپاگانی

۳۶۸ صفحه وزیری

۹۷۸-۹۶۴-۸۵۷۹-۶۸-۰

۵۰۰ نسخه

جایگاه زلال کوثر

چاپ پانزدهم ۱۴۰۳

قیمت در Hajarpub.ir

مرکز نشر هاجر
ناشر تخصصی زن و خانواده
مدیریت مدیریت حوزه های علمیه خواران

مرکز نشر هاجر
ناشر تخصصی زن و خانواده
مدیریت مدیریت حوزه های علمیه خواران

۲۷۲،-

قم - بلوار معلم - مجتمع ناشران - واحد ۱۱۴
تلفن: ۰۲۵-۳۱۰۱۵ پیامک: ۰۳۱۰۱۵۰۳۱۰۱۵
hajarpub.ir info@hajarpub.ir

فهرست مطالب

مقدمه ۲۱

درس سی‌ام: چیستی و ضرورت دین/۲۵

الف) تعریف و کاربردهای دین ۲۵
ب) ضرورت دین ۲۸
دین و هدایت ۲۸
هدایت و اختیار ۳۰
هدایت و معرفت ۳۱
راه‌های معرفت ۳۲
کمال مطلوب و نیاز به دین ۳۴
فلسفه‌ی اسلامی و ضرورت دین ۳۵
قاعده‌ی لطف و لزوم دین ۳۶
خودآزمایی ۳۷

درس سی‌ویکم: حقیقت و فلسفه‌ی نبوت/۳۹

الف) حقیقت نبوت ۳۹
ب) فلسفه‌ی نبوت ۴۳

درس پنجاه و یکم: شبهات معاد جسمانی/ ۲۴۵

- ۲۴۵ ۱. معاد جسمانی، اعاده‌ی معدوم است
- ۲۴۸ ۲. فرد دیگری، مثاب و معاقب خواهد بود
- ۲۴۹ ۳. شبهه‌ی آکل و مأکول
- ۲۵۰ ۴. آیا معاد جسمانی تکرار حیات دنیوی است؟
- ۲۵۱ پاسخ به یک اشکال
- ۲۵۲ خودآزمایی

درس پنجاه و دوم: تناسخ و معاد/ ۲۵۳

- ۲۵۳ تناسخ در لغت و اصطلاح
- ۲۵۴ اقسام تناسخ
- ۲۵۵ ۱. تناسخ نامحدود یا مطلق
- ۲۵۵ ۲. تناسخ محدود به شکل نزولی
- ۲۵۶ ۳. تناسخ صعودی
- ۲۵۷ نقد تناسخ مطلق
- ۲۵۸ تناسخ نزولی و واپس‌گرایی
- ۲۵۹ ۴. تناسخ صعودی
- ۲۶۱ نقد تناسخ به صورت مطلق
- ۲۶۱ الف) تعلق دو نفس به یک بدن
- ۲۶۲ پاسخ به یک پرسش
- ۲۶۲ پرسش
- ۲۶۲ پاسخ
- ۲۶۳ ب) عدم هماهنگی میان نفس و بدن

خودآزمایی ۲۶۴

درس پنجاه و سوم: مرگ، برزخ و قبر/ ۲۶۵

مرگ، گذرگاهی به سرای دیگر ۲۶۵

۱. تقدیر حتمی و عمومی ۲۶۵

۲. دوستی خدا و آرزوی مرگ ۲۶۶

۳. علل نگرانی از مرگ ۲۶۸

۴. موت یا توفی ۲۷۰

۵. گیرنده‌ی جان‌ها کیست؟ ۲۷۱

عالم قبر و برزخ ۲۷۳

قرآن و عالم برزخ ۲۷۳

نکته‌ی اول: ۲۷۳

نکته‌ی دوم: ۲۷۴

نکته‌ی سوم: ۲۷۴

اصالت و تجرد نفس از نظر قرآن ۲۷۶

حقیقت قبر ۲۷۷

سؤال در قبر ۲۷۸

ثواب و عقاب در قبر ۲۷۹

دفع یک توهم ۲۸۰

خودآزمایی ۲۸۱

درس پنجاه و چهارم: نشانه‌های رستاخیز/ ۲۸۳

وضع آسمان در پایان عمر جهان ۲۸۳

وضع زمین به هنگام وقوع رستاخیز ۲۸۴

۳۴۱ مؤمنان پارسا
۳۴۱ عبادات و کارهای نیک
۳۴۱ خویشاوندان و همسایگان
۳۴۲ محرومان از شفاعت
۳۴۲ مبانی کلامی شفاعت
۳۴۲ ۱. رحمت گسترده‌ی خداوند
۳۴۳ ۲. قانون علیت در جهان
۳۴۳ ۳. دعای پیامبران و مغفرت الهی
۳۴۸ خودآزمایی

درس شصتم: بهشت و دوزخ/۳۴۹

۳۴۹ آیا بهشت و دوزخ هم اکنون، آفریده شده است؟
۳۵۰ بهشت و دوزخ در کجا قرار دارند؟
۳۵۲ چه کسانی جاودانه در عذاب خواهند بود؟
۳۶۵ خودآزمایی
۳۵۷ کتاب‌نامه

مقدمه

عقاید دینی، پایه‌های فکری و فرهنگی جوامع دینی هستند و مباحث مربوط به مبدأ و معاد دو رکن اساسی آن. انسان در پرتو این مباحث به شناخت و اعتقاد لازم درباره‌ی آغاز و انجام هستی پی می‌برد و به پاسخ دو پرسش از پرسش‌های بنیادی و همیشگی دست می‌یابد: از کجا آمده‌ام و به کجا می‌روم؟ پرسش‌های بنیادی دیگری نیز وجود دارد که باید به آنها پاسخ منطقی و درست داده شود: برای چه آمده‌ام؟ چه وظیفه و مسئولیتی دارم؟

روزها فکر من این است و همه شب سختم
که چرا غافل از احوال دل خویش‌تتم
ز کجا آمده‌ام، آمدنم بهر چه بود

به کجا می‌روم آخر، نهمایی و طنم
مباحث مربوط به نبوت و امامت در عقاید و کلام اسلامی، پاسخگوی دو پرسش اخیر است. در اینجا پرسش دیگری نیز مطرح است که به عادلانه و حکیمانه بودن جهان مربوط است؛ آیا جهان آفرینش بر پایه‌ی عدل و حکمت استوار است؟ و آیا نظام خلقت، بهترین نظام ممکن است؟ اگر پاسخ مثبت است، فلسفه‌ی شرور و ناگواری‌هایی که در زندگی انسان رخ می‌دهد چیست؟ و آیا در جهت کمال و سعادت آدمی قرار دارند؟ چگونه؟ به این پرسش‌ها در مباحث مربوط به عدل پاسخ داده شده است.
بحث و تحقیق درباره‌ی مسائل فوق، تاریخی دیرینه دارد. پیامبران الهی، نخستین و

برجسته‌ترین کسانی هستند که در این باره اندیشیده و سخن گفته‌اند. از قرآن کریم به دست می‌آید که پیامبران الهی قبل از هر چیز به اعتقادات دینی مردم اهتمام ورزیده‌اند، آنان را به توحید فراخوانده و از شرک برحذر داشته‌اند و به معاد و سرای واپسین تنبّه داده‌اند. پس از پیامبران الهی، جانشینان آنان و نیز عالمان دینی به انجام این مهم همت گمارده‌اند.

اگرچه جوهری مباحث اعتقادی همواره ثابت بوده است، ولی به دلیل دگرگونی‌هایی که در تفکر و فرهنگ بشری رخ داده است، مسائل اعتقادی و دینی نیز تحول یافته و در هر عصر و زمانی مسائل جدیدی در زمره‌ی مسائل پیشین قرار گرفته و پاره‌ای از مسائل پیشین نیز از رونق افتاده است، چنان که در زبان و بیان و روش بحث‌های اعتقادی نیز دگرگونی‌هایی رخ داده است. بر این اساس، بر عالمان دینی و متولیان مسائل اعتقادی است که در تبیین عقاید دینی، اصل تحول و متناسب بودن مباحث با نیازها و شرایط فکری و فرهنگی مخاطبان را در نظر داشته و هر از چند گاهی به بازنگری و بازنگاری آثار مربوط به این حوزه اقدام کنند.

کتاب «عقاید استدلالی» بر اساس قاعده‌ی یاد شده تألیف و سپس مورد بازنگری قرار گرفت. این اثر که نتیجه‌ی سال‌ها تحقیق و تدریس در عرصه‌ی عقاید دینی است، بار نخست در سال ۱۳۸۰، توسط مدیریت تدوین متون درسی معاونت پژوهش مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران چاپ و منتشر گردید. مخاطبان اصلی کتاب، خواهرانی هستند که سطح دو دروس حوزوی را می‌آموزند؛ اما توجه دیگر طلاب حوزه‌ی علمیه و دانشجویان را نیز به خود جلب کرده است. این کتاب پس از چند دوره تدریس، با توجه به پیشنهادهایی که از سوی برخی اساتید و صاحب‌نظران ارائه شد مورد بازنگری قرار گرفت و جلد نخست آن در سال ۱۳۸۴ با ویرایش جدید چاپ و منتشر شد. اینک جلد دوم آن نیز با بازنگری و ویرایش جدید به علاقه‌مندان مباحث اعتقادی عرضه می‌شود.

امید آن که این اثر در تحقق بخشیدن به اهداف آن؛ یعنی تبیین روشن و مستدل و دفاع منطقی و معقول از عقاید دینی کامیاب باشد. از خدای متان سپاسگزارم که توفیق

نگارش و بازنگری آن را به این جانب ارزانی فرمود و از همه‌ی دست‌اندرکاران مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران، به ویژه مدیریت تألیف و تدوین متون درسی معاونت پژوهش، به جهت تلاش در آماده‌سازی متن جهت نشر، صمیمانه تشکر می‌کنم.

علی ربّانی گلپایگانی

قم، حوزه‌ی علمیه